

Prémie Otto Wichterleho 2025

Akademie věd ČR udělila celkem 25 vědcům a vědkyním Prémii Otto Wichterleho. Je určena mimořádným talentům, vědcům a vědkyním, kteří dosahují špičkových výsledků, jsou nositeli vědeckých titulů (CSc., Dr., Ph.D., DrSc.) a v době podání návrhu nepřesáhli věk 35 let (nezapočítává se rodičovská dovolená). Ceny předal předseda AV ČR prof. Radomír Pánek.

„Talentovaní mladí vědci a vědkyně potřebují na prahu své vědecké kariéry výraznější podporu. Řada z těch, které Akademie věd ocenila Wichterleho premií před deseti dvanácti lety, dnes stojí na špičce svého oboru. I dnešní laureáti jsou budoucností české vědy,“ řekl R. Pánek.

Prémie v názvu nese jméno prof. Otto Wichterleho na památku českého chemika světového formátu, jenž se stal po listopadu 1989 předsedou Československé akademie věd. Uděluje se od r. 2002 a je spojená s finanční odměnou 330 tisíc korun rozložených do tří let. Dosud ji obdrželo na 540 laureátů a laureátek.

● **Mgr. Hana Polášek-Sedláčková, Ph.D.**
Biofyzikální ústav AV ČR
Vede Laboratoř replikace DNA a stability genomu v BFÚ AV ČR. Zaměřuje se na molekulární mechanismy zajišťující přesné kopírování DNA a uchování genetické informace při dělení buněk.

● **Mgr. Adéla Wennrich, Ph.D.**
Mikrobiologický ústav AV ČR
Studuje houby dermatofyty – původce závažného kožního onemocnění, které se

ze zvířat přenášejí na člověka. Založila vlastní vědeckou skupinu na výzkum dermatofytů a antimikrobiálních látek z hub.

● **RNDr. Klára Vokáčová, Ph.D.**

Ústav experimentální medicíny AV ČR
Během pregraduálního studia na Přírodovědecké fakultě UK se zaměřila na výzkum mikroRNA v plazmě u pacientů s rektálním karcinomem. V doktorském studiu na 1. lékařské fakultě UK se věnovala studiu molekulární biologie, genetiky a virologie. Od r. 2015 se zabývá identifikací cirkulujících biomarkerů, které by mohly přispět k časné detekci nádorových onemocnění nebo odhalovat reakce na zvolenou léčbu, a tím podpořit personalizaci medicíny.

● **Michael John Hammond, Ph.D., MSc.**

Biologické centrum AV ČR
Klíčový člen Laboratoře molekulární biologie prvoků. Zabývá se výzkumem jednobuněčných eukaryot, především z kmene Euglenozoa, pomocí metod genomiky zkoumajících genetickou informaci organismů a proteomiky, jež se zaměřuje na studium proteinů produkovaných buňkou.

● **Mgr. Petr Kozel, Ph.D.**

Biologické centrum AV ČR
Jeho specializací je entomologie, ekologie a ochrana hmyzu. Dokáže určit nejen velkou část střevoevropských druhů brouků, ale i některé další skupiny hmyzu. Kromě efektivní práce v terénu analyzuje získaná data moderními statistickými přístupy. Nedávno vedl mezinárodní tým, který vůbec poprvé analyzoval stabilní izotopy

ve tkáních saproxylických (na mrtvé dřevě vázaných) brouků a výsledky jeho studie naznačují nový směr bádání pro toto odvětví výzkumu hmyzu. Podílí se i na výuce a projektech v chráněných územích po celé ČR. Spolupracuje s Agenturou ochrany přírody a krajiny.

● **Mgr. Anna Mrázová, Ph.D.**

Biologické centrum AV ČR
Zabývá se vztahy mezi rostlinami, hmyzem a jeho predátory. Zjistila třeba, že obranné látky v listech dubů ovlivňují, jak úspěšně ptáci loví býložravý hmyz. Využívá terénní i laboratorní experimenty a moderní analytické metody. Od r. 2023 působí ve francouzském institutu INRAE v Bordeaux. V současnosti se podílí na vývoji modulárního kamerového systému pro monitorování ekologických fenoménů s přesahem

1 Laureáti Prémie Otto Wichterleho za r. 2025 s předsedou Akademie věd ČR Radomírem Pánkem (uprostřed).

Zahrada Lannovy vily v Praze-Bubenci

2 Pohled do sálu Lannovy vily během předávání Prémie 11. června 2025.

Foto J. Plavec, SSČ AV ČR

2

do autonomního rozpoznávání pomocí AI modelů.

● RNDr. Mgr. Ivana Vejříková, Ph.D.
Biologické centrum AV ČR

Věnovala se opomíjené problematice vlivu vodních rostlin na vodní prostředí a býložravosti ryb. Od návratu z rodičovské dovolené svou pozornost zaměřuje na konta-

minaci vodních ekosystémů bioakumulativními polutanty.

● RNDr. Ing. Tomáš Figura, Ph.D.
Botanický ústav AV ČR

Zaměřuje se na mykoheterotrofní rostliny, které nezískávají energii fotosyntézou, ale prostřednictvím symbiomy s houbami. Kromě velké skupiny orchidejí patří mezi tyto

rostliny i menší skupiny nenápadných rostlin, jež jsou zajímavé z evolučního hlediska. Je již uznávaným odborníkem na *in vitro* kultivaci orchidejí a z medicínského hlediska zajímavých hruštiček (*Pyrolloideae*). Popsal negativní vliv dusičnanů na klíčení orchidejí, aktuálně zkoumá konvergentní evoluci mykoheterotrofie, zdali v evoluci vyvinuly obdobné mechanismy přežití a jestli tento jev není častější u řady lesních bylin, což má význam pro pochopení koloběhu uhlíku v lesních ekosystémech.

● Mgr. Jan Řehoř, Ph.D.

CzechGlobe – Ústav výzkumu globální změny AV ČR

Expert na výzkum půdního sucha ve střední Evropě i na globální úrovni. Řeší, jak sucho souvisí s atmosférickou cirkulací a klimatickou změnou. Vyvinul nové klasifikace cirkulace a vytvořil a v praxi aplikoval popis náhlých such ve střední Evropě. Na globální úrovni odhalil hlavní místa, ve kterých dochází k poklesu půdní vlhkosti, a kvantifikoval intenzitu sucha na jednotlivých kontinentech. Vyvinul také nové metody, jak odhalit jednotlivé epizody sucha. V současnosti se věnuje projektům zaměřeným na snižování skleníkových plynů v zemědělské a lesní krajině a zvyšování odolnosti střední Evropy vůči rostoucímu riziku sucha a požárů.

Více na www.avcr.cz

Ceny Josefa Hlávky za vědeckou literaturu získaly dvě publikace Nakladatelství Academia

Ceny Josefa Hlávky uděluje Nadace Český literární fond a Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových a jako tradičně se předávání uskutečnilo na zámku v Lužanech u Plzně. Ocenění za původní knižní práce z oblasti vědecké a odborné literatury se udělují ve čtyřech kategoriích a letos proběhlo 16. června 2025.

nech u Plzně. Ocenění za původní knižní práce z oblasti vědecké a odborné literatury se udělují ve čtyřech kategoriích a letos proběhlo 16. června 2025.

● Porota vybrala pro ocenění v kategorii přírodních věd knihu Etologie. Mechanismy, ontogeneze, funkce a evoluce chování živočichů od Marka Špinky, Jana Havlíčka, Ivety Štolhoferové a Daniela Frynty. Jak mozek a hormony ovlivňují chování? Jak se zvířata orientují a jak spolu komunikují? Na tyto a další otázky odpovídá věda o chování živočichů. Kniha je doplněna oddílem o dějinách etologie a aplikované etologii a zahrnuje i kapitoly, které u vybraných skupin živočichů představují chování celistvů. Recenze na zmíněnou publikaci vyšla i v Živě (2024, 6: CLXXV).

● V kategorii společenských věd získala cenu letošní nositelka ocenění Magnesia Litera za naučnou literaturu Alena Hadravová za publikaci Řecké mýty v literární a výtvarné tradici. Jejím jádrem je první český překlad dvou latinských středověkých příruček – Prvního a Druhého vatikánského mytografu. Kromě překladu obsahuje i podrobné komentáře a doplňující kapitoly o literárních, kulturně- a umělecko-historických kontextech a tématech z dlouhé tradice antického odkazu.

Více na <http://www.hlavkovanadace.cz>

1 Cenu Josefa Hlávky za vědeckou literaturu převzali na zámku v Lužanech autoři knihy Etologie Marek Špinka, Iveta Štolhoferová a Daniel Frynta (na snímku uprostřed). Zleva místopředsdkyně správní rady Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových Marie Karfíková a předseda správní rady Václav Pavlíček, zcela vpravo předseda hodnotící komise Nadace Českého literárního fondu František Vyskočil. Foto J. Nosek